

**ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА.
КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО.
ПИТАННЯ ПРАКТИЧНОЇ ЛІНГВІСТИКИ**

УДК 342.713(477)

DOI: 10.31733/2078-3566-2022-3-56-62

**Богдан
КАЛИНОВСЬКИЙ[©]**
доктор юридичних
наук, професор

**Тетяна
КУЛИК[©]**
кандидат
юридичних наук,
доцент

(Національна академія внутрішніх справ, м. Київ, Україна)

**ЗАКОНОДАВЧІ НОВЕЛИ ЩОДО УМОВ ПРИЙНЯТТЯ
ДО ГРОМАДЯНСТВА УКРАЇНИ**

У статті здійснено обґрунтування необхідності зміни законодавства щодо удосконалення законодавчих положень умов прийняття до громадянства України. Запропоновано інституційний механізм реалізації законодавчих положень щодо перевірки знання української мови, історії України та основ Конституції України. Опрацьовано сучасну практику умов набуття громадянства в країнах Європейського Союзу та Україні, і на основі вивченого досвіду запропоновано шляхи удосконалення законодавчого регулювання умов набуття громадянства України. Особливу увагу надано механізму реалізації державними інституціями перевірки знань української мови, історії України та основ Конституції України.

Ключові слова: громадянство України, умови прийняття до громадянства, іспит з української мови, іспит з основ Конституції України, іспит з історії України, державні інституції, закон, досвід країн Європейського Союзу.

Постановка проблеми. Конституційно-правова регламентація умов прийняття до громадянства України об'єктивно потребує вдосконалення. Трансформаційні процеси в Українському суспільстві, каталізатором яких стала військова агресія російської федерації проти Української держави, значною мірою активізували питання розвитку і утвердження цінностей нашого народу, основою яких є правдива історія та українська мова.

Загалом натуралізація, тобто проц набуття громадянства за заявою особи, що зазвичай відбувається вже в дорослому віці, відображає свідоме бажання людини стати громадянином України, має відбуватися за умови знання мови, основних конституційних засад та історичних подій, насамперед і в інтересах самої особи-набувача. Саме тому Кабінет Міністрів України на своєму засіданні 26 липня 2022 року ініціював законопроект щодо внесення змін до Закону України «Про громадянство України» [1] в частині удосконалення умов прийняття до громадянства України.

Для підготовки й ухвалення прагматичного та дієвого законопроекту є доцільним опрацювати апробовані практики країн Європейського Союзу щодо умов набуття

© Б. Калиновський, 2022
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-9654-0201>
kalinbogdan@ukr.net

© Т. Кулик, 2022
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7338-8366>
tmilk@ukr.net

громадянства, при цьому на особливу увагу заслуговує досвід Литви, Латвії та Естонії, як країн, які мають пострадянський досвід.

У наукових колах дискусії щодо доцільності збільшення вимог для отримання громадянства тривають не один рік. Треба відмітити, що громадянство – це цінність, яка пов'язана зі спільними інтересами громадянина та держави. Сьогодні ми всі є свідками популяризації України у світі, на нас рівняються і захоплюються одночасно. Тому питання громадянства, зокрема і умови до його прийняття, мають чітко бути закріплені на законодавчому рівні.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. На науковому рівні питання громадянства України вивчали вчені, як-от: (Р. Бедрій [2], П. Веллкоречанін [3], С. Дрьомов [4], В. Пальчук [5], І. Софінська [6], О. Сподинський [7], Ю. Тодика [8] та ін.). При цьому варто зауважити, що питання, порушені в науковій статті, є актуальними і містять як теоретичне обґрунтування, так і практичні пропозиції щодо удосконалення законодавства України в частині умов прийняття до громадянства України.

Метою статті є обґрунтування необхідності зміни законодавства щодо удосконалення законодавчих положень умов прийняття до громадянства України, визначення інституційного механізму реалізації законодавчих положень щодо перевірки знання української мови, історії України та основ Конституції України. Для її досягнення були сформувані такі завдання:

- визначити сучасний стан виконання законодавства про набуття громадянства України;
- опрацювати законодавчі новели щодо умов набуття громадянства України;
- дослідити досвід країн Європейського Союзу щодо набуття громадянства;
- запропонувати на основі українського та європейського досвіду шляхи удосконалення законодавчого регулювання умов набуття громадянства України та механізму його реалізації державними інституціями.

Виклад основного матеріалу. Громадянство України відображає стійкий правовий зв'язок особи з Українською державою, що виявляється у взаємних правах та обов'язках. Отже, громадянство України є привілеєм, крім того, Конституція України встановлює принцип єдиного громадянства в Україні. Як відомо, станом на сьогодні маємо вже велику кількість порушень цього положення.

Погоджуємось із позицією О. Сподинського, що належність до громадянства гарантує особі весь комплекс конституційних прав та свобод й забезпечує її право на участь в управлінні державою, наділяє правом бути носієм влади в державі [9, с. 13].

Конституційний інститут громадянства постійно розвивається, і нині перевага громадянства над іншими правовими зв'язками (апатриди, біпатриди, біженці, іноземці та інші) полягає переважно в політичних правах, тобто тих, які стосуються управління державними справами, державної служби, активного і пасивного виборчого права. Щодо соціального забезпечення, економічного, правового та культурного життя, то в більшості країн Європейського Союзу апатриди, біпатриди, біженці, іноземці й інші користуються такими правами нарівні з громадянами держави.

Для забезпечення дійсної привілейованості правового статусу громадян України, забезпечення суверенітету, незалежності та поваги до державної мови, історії, традицій, конституційного ладу, вважаємо необхідним серед умов прийняття до громадянства України передбачити складання комплексного іспиту щодо знання державної мови в обов'язку, достатньому для спілкування, базових знань з історії України та основ Конституції України.

Пропозиція змін до Закону України «Про громадянство України» щодо умов набуття громадянства України базується на конституційних приписах ст. 10 («Державною мовою в Україні є українська мова. Держава забезпечує всібічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільно життя на всій території України»), ст. 11 («Держава сприяє консолідації та розвитку української нації, її історичної свідомості, традицій і культури»), ст. 65 («Захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України, шанування її державних символів є обов'язком громадян України») та ст. 68 («Незнання законів не звільняє від юридичної відповідальності»).

Конституція України статус державної мови надала українській мові. У рішенні Конституційного Суду України від 14 грудня 1999 року чітко зазначено, що положення

ч. 1 ст. 10 Конституції України, за яким «державною мовою в Україні є українська мова», треба розуміти так, що українська мова як державна є обов'язковим засобом спілкування на всій території України під час здійснення повноважень органами державної влади й органами місцевого самоврядування (мова актів, роботи, діловодства, документації тощо), а також в інших публічних сферах суспільного життя, які визначені законом (ч. 5 ст. 10 Конституції України) [10].

У Великій Британії державна мова законодавчо не закріплена, а встановлена непорушною традицією. В Україні державна мова виконує функцію символу, що притаманно насамперед тим державам, в яких державна мова збігається з мовою титульної нації.

Відстоюємо позицію, що конституційний обов'язок громадян України – знання державної мови, виконання якого є основним у контексті консолідації і розвитку української нації.

Сьогодні у світі набирає обертів привілейована натуралізація, яка вирізняється тим, що держава надає громадянство тим особам, які виконали спеціальні вимоги або становлять для неї державний інтерес. Наприклад, унаслідок усиновлення, встановлення над особою опіки чи піклування; дароване громадянство особам у зв'язку з інвестицією тощо.

Нормативно-правовими актами, які діють у цій сфері суспільних відносин, є: Конституція України, Закон України «Про громадянство України», Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Указ Президента України від 27 березня 2001 р. № 215 «Питання організації виконання Закону України «Про громадянство України», постанова Кабінету Міністрів України від 14 квітня 2021 р. № 409 «Про затвердження Порядку проведення іспитів на рівень володіння державною мовою», рішення Національної комісії зі стандартів державної мови 24 червня 2021 р. № 31 «Про затвердження класифікації рівнів володіння державною мовою та вимог до них», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 16 липня 2021 р. за № 924/36546, Вимоги до рівнів знання державної мови, затверджені рішенням Національної комісії зі стандартів державної мови 24 червня 2021 р. № 31, зареєстрованому в Міністерстві юстиції України 16 липня 2021 р. за № 925/36547.

При цьому Порядок провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень, затверджений Указом Президента України від 27 березня 2001 р. № 215 (в редакції Указу Президента України від 27 червня 2006 р. № 588/2006) визначає, які документи подаються для прийняття до громадянства України (п. 45-51). У цьому Порядку п. е щодо знання мови зараз визначає, якими документами підтверджується знання мови:

е) один із таких документів:

– документ про знання державної мови або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування, який видається в Україні керівником навчального закладу, місцевим органом виконавчої влади України або виконавчим органом місцевого самоврядування;

– копію атестата чи витяг із залікової відомості диплома – для особи, яка має документ про закінчення навчального закладу з вивченням української мови;

– документ, що підтверджує інвалідність, – для особи, яка має фізичні вади (сліпа, глуха, німа).

Однак ст. 7 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» встановлює, що «особа, яка має намір набути громадянство України, зобов'язана засвідчити відповідний рівень володіння державною мовою.

Особи, які мають визначні заслуги перед Україною, у тому числі іноземці та особи без громадянства, які в установленому законодавством України порядку проходять військову службу у Збройних Силах України та нагороджені державною нагородою, і особи, прийняття яких до громадянства України становить державний інтерес для України, мають право на набуття громадянства України без засвідчення рівня володіння державною мовою. Такі особи зобов'язані опанувати державну мову на рівні, визначеному законодавством, упродовж одного року з дня набуття громадянства. Вимоги до рівня володіння державною мовою, необхідного для набуття громадянства України, визначає Національна комісія зі стандартів державної мови.

Складання іспиту на рівень володіння державною мовою, необхідний для набуття громадянства України, здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України».

Станом на сьогодні пункт *e* Порядку провадження за заявами і поданнями з питань громадянства України та виконання прийнятих рішень не узгоджується із ст. 7 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» та Порядку проведення іспитів на рівень володіння державною мовою.

Тому внесення запропонованих змін, зокрема, узгодить положення Закону України «Про громадянство України» із вищезазначеною нормою Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної».

Закон України «Про громадянство України» закріпив норму, що однією з умов прийняття до громадянства України є знання державної мови або її розуміння в обсязі, достатньому для спілкування. Ця умова не поширюється на осіб, які мають певні фізичні вади (сліпі, глухі, німі) [11]. Це положення потребує уточнення і конкретизації.

У положенні цієї статті передбачено, що:

– однією з умов набуття громадянства в Україні є знання державної мови або її розуміння;

– визначено обсяг такого розуміння – достатність для спілкування;

– такі вимоги не стосуються всіх осіб, які прагнуть набути громадянство України; така вимога не поширюється на осіб з вадами зору, слуху, мовлення, тобто на сліпих, глухих і німих.

Термін «розуміння мови» є не цілком зрозумілим, оскільки постають запитання щодо безпосередньої процедури перевірки таких знань: хто встановлює рівень знання та розуміння державної мови тощо.

Показовим в аналізованому питанні є законодавство держав Балтії. Відповідно до ст. 5 Закону про мову Естонії, публічні службовці, працівники підвідомчих урядових установ державних органів й органів місцевого самоврядування та ... зобов'язані знати естонську мову, використовувати її на рівні, необхідному для виконання службових і трудових обов'язків. Водночас рівень обов'язкового знання державної мови *грунтується* на рівнях знання мови, визначених Європейським рамковим документом мовного навчання. З цією метою розроблено постанову уряду Республіки від 26 липня 2008 р. № 105, в якій подано описи рівнів знання мови (A1, A2, B1, B2, C1, C2) [9, с. 112].

Аналогічне положення закріплено в ст. 6 Закону Литовської Республіки «Про державну мову» [12]: керівники, службовці та посадові особи державних і віднесених до самоврядування інституцій, установ, служб, керівники, службовці й посадові особи поліції, правоохоронних служб ... й інших закладів обслуговування населення повинні знати державну мову відповідно до категорій знання мови, встановленими Урядом Литовської Республіки. Згідно з постановою уряду Литовської Республіки «Про здійснення і затвердження категорій знання державної мови» № 1688, що ухвалена 24 грудня 2003 року, розрізняють три категорії знання державної мови.

У ст. 6 Закону Латвійської Республіки про державну мову передбачено, що працівники державних і муніципальних установ, судів і тих, хто входить до установ судової системи, державних та муніципальних компаній, а також тих підприємств, у яких значна частина капіталу належить державі або самоврядуванню, зобов'язані знати й використовувати державну мову в обсязі, необхідному для виконання їхніх професійних і посадових обов'язків. Такий обсяг знань державної мови та порядок знання державної мови встановлює Кабінет міністрів.

У Латвії для отримання громадянства потрібні знання латиської мови, чітко визначеним є поняття «знати мову». Відповідно до ст. 20 Закону Латвійської Республіки «Про громадянство», особа знає латиську мову, якщо вона: цілком розуміє інформацію побутового й офіційного характеру; вільно може розповідати, розмовляти й відповідати на запитання побутового характеру; може вільно читати та розуміти будь-які тексти побутового характеру, закони й інші нормативні акти, інструкції, пам'ятки побутового характеру; може написати текст на побутову тему.

Пропонуємо в законодавстві України використати досвід Латвійської Республіки і закріпити положення, що особи, які отримали загальну освіту в школі з українською мовою навчання, звільняються від перевірки знань державної мови, а також інваліди I групи, інвалідність яким встановлена безстроково.

Відповідно до постанови уряду Естонської Республіки від 20.03.2008 № 68 «Умови суміщення іспиту з естонської мови для осіб, які клопочуть про громадянство та складання рівневого іспиту з естонської мови, а також порядок проведення іспиту», особа, яка хоче отримати естонське громадянство, повинна знати державну мову не нижче рівня B1.

В Україні постановою Кабінету Міністрів України від 6 листопада 2019 р. № 911 утворено Національну комісію зі стандартів державної мови як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом [13], діяльність якого спрямовує та координує Кабінет Міністрів України через міністра освіти і науки. На цей орган покладено завдання щодо збереження та розвитку державної мови через встановлення стандартів державної мови й методів перевіряння рівня знання державної мови, необхідного для набуття громадянства України чи обіймання визначених законами посад. Національна комісія зі стандартів державної мови в 2021 році затвердила класифікації рівнів знання державної мови та вимоги до них. Всі, хто виявив бажання засвідчити, що знає іноземну мову (для осіб, які бажають отримати українське громадянство, українська мова є іноземною), проходить тест за стандартованою шкалою, яку розробила мовна комісія Європейського Союзу, A1, A2, B1, B2, C1, C2. Ці стандарти відображено й у Законі України «Про функціонування української мови як державної».

Вважаємо, що для осіб, які бажають отримати громадянство України, повинно бути визначено саме рівень знання державної мови, який вже затверджений. Пропонуємо законодавчо закріпити положення: знання державної мови на середньому рівні першого ступеня (B1).

У міжнародному праві вироблений принцип, відповідно до якого визначення статусу мов і порядку їх використання є прерогативою держави й належить до її внутрішньої компетенції. Встановлення особливостей перевірки рівня знання державної мови для тих, хто має намір набуття громадянства України, є цілком законним завданням держави.

Наукова новизна полягає у виробленні конституційно-правових основ удосконалення законодавства України щодо умов набуття громадянства України, при цьому використовуючи положення міжнародних стандартів та практик держав Європейського Союзу.

Висновки. За результатами виконаного дослідження можемо констатувати, що:

1) під час реалізації положень Закону України «Про громадянство» треба чітко зафіксувати інституційну систему виконавців. Саме прозорий і зрозумілий інституційний механізм реалізації законодавства про громадянство сприятиме справедливості у процесі набуття громадянства України через процедуру натуралізації;

2) через збройну агресію, анексію та окупацію деяких територій України, залишається актуальним питання запровадження спрощених підстав для набуття громадянства особами, які стали на захист національних інтересів України та є громадянами інших держав або особами без громадянства. До такої категорії осіб повинен бути застосований принцип відкладеного складання іспитів на знання української мови, історії України та основ Конституції України. Термін може бути визначений до трьох років, з їх спливом Україна може позбавити громадянства через невиконання зобов'язань особою про складання іспитів;

3) обґрунтовано пропозицію щодо уточнення рівня знання державної мови. Чинне положення не відповідає реаліям. В Україні функціонує Національна комісія зі стандартів державної мови, яка і визначає стандарти знання державної мови. Розглядаємо два варіанти закріплення в Законі України «Про громадянство України». Перший: «Рівень знання державної мови для осіб, які мають намір набуття громадянства України визначає Національна комісія зі стандартів державної мови». Другий: «Знання державної мови на середньому рівні першого ступеня (B1)»;

4) І. Внести до Закону України «Про громадянство України» (Відомості Верховної Ради України. 2001 р. № 13. Ст. 65 із наступними змінами) такі зміни:

1. П. 5 ч. 2 ст. 9 викласти у такій редакції:

«5) знання державної мови на середньому рівні першого ступеня (B1);

Кабінет Міністрів України визначає порядок проведення іспиту з державної мови».

2. Доповнити ч. 2 ст. 9 Закону України «Про громадянство України» п. 5-1 такого змісту:

«5-1) мати базові знання з історії України та основ Конституції України, що підтверджується сертифікатом про проходження тестування.

Кабінет Міністрів України визначає порядок проведення комплексного іспиту з основ Конституції України та історії України»;

5) на основі досвіду країн Європейського Союзу, зокрема Латвійської Республіки, запропоновано закріпити в Законі України «Про громадянство України» положення, що

особи, які отримали загальну середню освіту в школі з українською мовою навчання, звільняються від перевірки знань державної мови, а також інваліди І групи, інвалідність яким встановлена безстроково.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до Законів України «Про громадянство України» та «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо умов прийняття до громадянства України : Проект Закону України від 28 липня 2022 року. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1420746>.
2. Бедрий Р. Б. Конституційно-правові основи громадянства України : монографія. Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 164 с.
3. Велікоречанін П. О. Множинне громадянство: конституційно-правове дослідження : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Нац. ун-т «Одеськ. юрид. акад.». Одеса, 2015. 201 с.
4. Дрьомов С. В. Інститут громадянства як регулятор впливу на стан забезпечення національної безпеки України : аналіт. доп. Київ : НІСД, 2017. 90 с.
5. Пальчук В. Громадянство України: підстави його набуття і припинення в сучасному контексті. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=849:status-gromadyanina&catid=8&Itemid=350.
6. Софінська І. Філософсько-правова візія доктрини громадянства : монографія. Львів : Каменяр, 2018. 346 с.
7. Сподинський О. О. Набуття і припинення (позбавлення) громадянства: історія та сучасність. *Часопис Київського університету права*. 2017. Вип. № 1. С. 71–74.
8. Тодика Ю. М. Громадянство України: конституційно-правовий аспект : навч. посіб. Харків : Факт, 2002. 254 с.
9. Сподинський О. Конституційно-правові підстави набуття та припинення громадянства в Україні та країнах Європейського Союзу: порівняльний аналіз : дис. на здобуття наук. ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Київ : НАВС, 2021. 214 с.
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 51 народного депутата України про офіційне тлумачення положень статті 10 Конституції України щодо застосування державної мови органами державної влади, органами місцевого самоврядування та використання її у навчальному процесі в навчальних закладах України (справа про застосування української мови) : рішення Конституційного Суду України від 14.12.1999 № 10-рп/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text>.
11. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>.
12. Про державну мову : Закон Литовської Республіки від 31.01.1995. URL : <http://language-policy.info/movne-zakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movy-lytovskoji-respubliky/zakon-lytovskoji-respubliky-pro-derzhavnu-movu>.
13. Деякі питання Національної комісії зі стандартів державної мови : постанова Кабінету Міністрів України від 06.11.2019 № 911. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2019-%D0%BF#Text>.

Надійшла до редакції 23.08.2022

References

1. Pro vnesennia zmin do Zakoniv Ukrainy «Pro hromadianstvo Ukrainy» ta «Pro zabezpechennia funktsionuvannia ukrainskoi movy yak derzhavnoi» shchodo umov pryiniattia do hromadianstva Ukrainy [On Amendments to the Laws of Ukraine «On the Citizenship of Ukraine» and «On Ensuring the Functioning of the Ukrainian Language as a State Language» regarding the conditions for acceptance into the citizenship of Ukraine] : Proiekt Zakonu Ukrainy vid 28 lypnia 2022 roku. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1420746>. [in Ukr.].
2. Bedrii R. B. (2006) Konstytutsiino-pravovi osnovy hromadianstva Ukrainy [Constitutional and legal foundations of Ukrainian citizenship] : monohrafiia. Lviv : Lviv. derzh. un-t vnutr. sprav, 164 p. [in Ukr.].
3. Velykorechanin P. O. (2015) Mnozhynne hromadianstvo: konstytutsiino-pravove doslidzhennia [Multiple citizenship: a constitutional and legal study] : dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.02 / Nats. un-t «Odesk. yuryd. akad.». Odesa, 201 p. [in Ukr.].
4. Dryomov S. V. (2017) Instytut hromadianstva yak rehuliator vplyvu na stan zabezpechennia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [The Institute of Citizenship as a regulator of influence on the state of ensuring Ukraine's national security] : analit. dop. Kyiv : NISD, 90 p. [in Ukr.].
5. Palchuk, V. Hromadianstvo Ukrainy: pidstavy yoho nabuttia i pryynennia v suchasnomu konteksti [Citizenship of Ukraine: grounds for its acquisition and termination in the modern context]. URL: http://www.nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=849:status-gromadyanina&catid=8&Itemid=350 [in Ukr.].
6. Sofinska, I. (2018) Filozofsko-pravova viziia doktryny hromadianstva [Philosophical and legal vision of the doctrine of citizenship] : monohrafiia. Lviv : Kameniar, 346 p. [in Ukr.].
7. Spodynskyi, O. O. (2017) Nabuttia i pryynennia (pozbylennia) hromadianstva: istoriia ta

suchasnist [Acquisition and termination (deprivation) of citizenship: history and modernity]. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. Issue № 1, pp. 71–74. [in Ukr.].

8. Todyka, Yu. M. (2002) Hromadianstvo Ukrainy: konstytutsiino-pravovy aspekt [Citizenship of Ukraine: constitutional and legal aspect] : navch. posib. Kharkiv : Fakt, 254 p. [in Ukr.].

9. Spodynskyi, O. (2021) Konstytutsiino-pravovi pidstavy nabuttia ta pryypynennia hromadianstva v Ukraini ta krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: porivnialnyi analiz [Constitutional and legal grounds for acquiring and terminating citizenship in Ukraine and the countries of the European Union: a comparative analysis] : dys. na zdobuttia nauk. stupenia doktora filosofii za spetsialnistiu 081 – Pravo. Kyiv : NAVS, 214 p. [in Ukr.].

10. Rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy u spravi za konstytutsiinymy podanniamy 51 narodnoho deputata Ukrainy pro ofitsiine tлумachennia polozhen statti 10 Konstytutsii Ukrainy shchodo zastosuvannia derzhavnoi movy orhanamy derzhavnoi vlady, orhanamy mistsevoho samovriaduvannia ta vykorystannia yii u navchalnomu protsesi v navchalnykh zakladakh Ukrainy (sprava pro zastosuvannia ukraïnskoi movy) [The decision of the Constitutional Court of Ukraine in the case based on the constitutional submissions of 51 people’s deputies of Ukraine on the official interpretation of the provisions of Article 10 of the Constitution of Ukraine regarding the use of the state language by state authorities, local self-government bodies and its use in the educational process in educational institutions of Ukraine (case on the use of the Ukrainian language)] : rishennia Konstytutsiinoho Sudu Ukrainy vid 14.12.1999 № 10-rp/99. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-99#Text>. [in Ukr.].

11. Pro hromadianstvo Ukrainy [On the citizenship of Ukraine] : Zakon Ukrainy vid 18.01.2001. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text>. [in Ukr.].

12. Pro derzhavnu movu [On the state language] : Zakon Lytovskoyi Respubliki vid 31.01.1995. URL: <http://language-policy.info/movne-zakonodavstvo/zakonodavstvo-pro-movy-lytovskoji-respubliki/zakon-lytovskoji-respubliki-pro-derzhavnu-movu>. [in Ukr.].

13. Deiaki pytannia Natsionalnoi komisii zi standartiv derzhavnoi movy [Some issues of the National Commission on State Language Standards] : postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 06.11.2019 № 911. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/911-2019-%D0%BF#Text>. [in Ukr.].

ABSTRACT

Bohdan Kalynovskiy, Tetiana Kulyk. Legislative amendments regarding the conditions of admission to the citizenship of Ukraine. The article substantiates the need to change the legislation regarding the improvement of the legislative provisions of the conditions for acceptance of Ukrainian citizenship. Authors proposes an institutional mechanism for the implementation of legislative provisions on testing knowledge of the Ukrainian language, the history of Ukraine, and the basics of the Constitution of Ukraine. The modern practice of the conditions for acquiring citizenship in the countries of the European Union and Ukraine has been worked out, and ways of improving the legislative regulation of the conditions for acquiring the citizenship of Ukraine have been proposed based on the learned experience. Special attention is paid to the mechanism of implementation by state institutions of testing knowledge of the Ukrainian language, the history of Ukraine, and the basics of the Constitution of Ukraine.

The aim of the article is justification of the need to change the legislation regarding the improvement of the legislative provisions of the conditions of acceptance to the citizenship of Ukraine, determination of the institutional mechanism for the implementation of the legislative provisions regarding the verification of the knowledge of the Ukrainian language, the history of Ukraine and the foundations of the Constitution of Ukraine

When implementing the provisions of the Law of Ukraine «On Citizenship», the institutional system of executors should be clearly recorded. It is the transparent and understandable institutional mechanism for the implementation of citizenship legislation that will promote justice in the process of acquiring Ukrainian citizenship through the naturalization procedure.

In connection with the failed aggression, annexation and occupation of the territory of Ukraine, the issue of introducing simplified grounds for acquiring citizenship by persons who defended the national interests of Ukraine and are citizens of other states or stateless persons remains relevant. For such a category of persons, the principle of delayed passing of exams for learning the Ukrainian language, history of Ukraine and the basics of the Constitution of Ukraine should be established. The term can be set for up to three years, after which time Ukraine can deprive a person of citizenship due to non-fulfillment of obligations to pass exams.

The proposal to specify the level of proficiency in the state language is substantiated. The current position does not correspond to reality. In Ukraine, the National Commission for State Language Standards operates, which determines the standards of mastery of the state language. We are considering two options for enshrining in the Law of Ukraine «On Citizenship of Ukraine». The first: «the level of mastery of the state language for persons who intend to acquire Ukrainian citizenship is determined by the National Commission for State Language Standards». The second: «proficiency in the state language at the intermediate level of the first degree (B1)».

Keywords: *citizenship of Ukraine, conditions for acceptance of citizenship, exam on the Ukrainian language, exam on the basics of the Constitution of Ukraine, exam on the history of Ukraine, state institutions, law, experience of the countries of the European Union.*